

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**Міжнародна науково-практична конференція
«Виклики та перспективи сучасної науки: теорія, практика, інновації»**

23-24 квітня 2026 року

Біла Церква
2026

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.

Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.

Бровко Н.І., д-р. юрид. наук.

Відповідальна за випуск – Бровко Н.І., д-р. юрид. наук.

Виклики та перспективи сучасної науки: теорія, практика, інновації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 23-24 квітня 2026 р. Білоцерківський НАУ. 286 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Вітальне слово учасникам конференції:

Шуст О.А. ректор Білоцерківського національного аграрного університету, д-р екон. наук, професор

Ковальчук І.В., декан соціально-гуманітарного факультету Білоцерківського національного аграрного університету, кандидат юридичних наук, доцент

Клочко В.М. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування: сутність та особливості.....	91
Малишко І.В. Сучасні тенденції розвитку соціального захисту в умовах євроінтеграції України.....	95
Звонарьов О.Ю. Перспективи розвитку кримінального законодавства України у повоєнний період.....	98
Єфремова І.І. Виклики рекодифікації цивільного законодавства.....	101
Пахомова А.О. Щодо питання інституту присяжних у цивільному судочинстві.....	106
Ярмоленко Ю.В. Правова природа штучного інтелекту як об'єкта інтелектуальної власності.....	109
Сердюченко О.В. Електронне урядування в Україні.....	111
Домбровська О.В. Імплементация практики Європейського суду з прав людини в Україні: системні проблеми та шляхи їх подолання.....	113
Степанцова К., Бровко Н.І. Свобода пересування в умовах воєнного стану: Україна та міжнародний досвід.....	117
Яценко О.О., Бровко Н.І. Мобілізаційний процес в Україні в умовах Євроінтеграції.....	121
Яценко М.В., Бровко Н.І. Право на свободу слова: межі та проблеми.....	124
Пашенко В.В., Аргат Я.П. Правове регулювання діяльності фоп: переваги, ризики та відповідальність.....	126
Фролова К.А., Аргат Я.П. Правове регулювання банкрутства в Україні.....	130
Кузьомко Т.Р., Сокиринська О.А. Аналіз правового режиму чорноморських проток та їх значення для України під час війни.....	132
Головатюк А.В., Стрій В.В., Хом'яченко С.І. Трансформація інституту судових витрат у господарському процесі України в контексті євроінтеграційних процесів.....	138

Секція 3 Література, мова, переклад: лінгвістичний та методичний аспекти

Ігнатенко В.Д. Використання штучного інтелекту у перекладацькій діяльності: рекомендації та професійні стратегії.....	141
Погоріла С.Г. Кейс-метод як інструмент формування етичної відповідальності у професійному мовленні студентів аграрних спеціальностей.....	145
Тимчук І.М. Інтеграція генеративного штучного інтелекту Gemini у викладанні української мови за професійним спрямуванням: методика та виклики.....	149
Межов О.Г. Функційні вияви апозитивем-номенів озброєння в сучасному медіа просторі.....	153
Цвид–Гром О.П. Еколінгвістичні параметри мовної стійкості в умовах сучасних геополітичних та соціокультурних викликів.....	157
Резнік В.Г. Фразеологічні одиниці як дидактичний ресурс формування міжкультурної компетентності студентів у процесі навчання німецької мови.....	161
Дем'яненко О.О. Методика розвитку іншомовної компетентності здобувачів у зовнішнього аграрного спрямування.....	165
Дячук О.В. Міжкультурна специфіка вербальної комунікації.....	169
Марчук В.В. Аналіз структурних компонентів та динамічні характеристики ціннісних орієнтацій особистості.....	172
Столбецька С.Б. Формування термінологічної компетентності майбутніх перекладачів аграрної галузі (на матеріалі французької мови).....	175
Карпенко С.Д. Освіта для людей з особливими потребами: компетенції та виклики.....	178
Зелінська В.А. Лексичний підхід у вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням: переваги та недоліки.....	181

Крім узуальних апозитивем-номенів зброї в сучасній медіапубліцистиці трапляються й оказіональні (асоціативно-образні), які виконують оцінно-характеризувальну функцію з негативною чи позитивною конотацією, напр.: *У Росії вправ бомбардувальник-"людоджер"*: експерт назвав можливу причину (<https://www.unian.ua>, 03.04.2025); *«Дрони-"ждуни" – нова загроза для військових та цивільних» – ворог активно застосовує їх не лише на лінії фронту* (<https://armyinform.com.ua>, 22.08.2025); *Україна запускає "дрони-мисливці" під час масованих атак РФ, – Bloomberg* (<https://www.unian.ua>, 03.06.2025). Вони, безперечно, слугують засобами художнього увиразнення, урізноманітнення публіцистичного дискурсу з метою активізації уваги реципієнтів, спонукання їх до прочитання тексту.

Отже, під впливом екстралінгвальних факторів, зокрема російсько-української війни, у сучасному медіапросторі зросла кількість апозитивних конструкцій з номінаціями різних видів новітнього озброєння, які журналісти відтворюють то кирилицею, то латиницею. Найуживанішими стали комбінації загальної назви з власною, скороченою літерно-цифровою, абрєвіатурною, оказіональною тощо, які не лише збагачують медіамовлення, а й надають йому особливого стилістичного забарвлення.

Список використаних джерел:

1. Костусяк Н., Навальна М. Російсько-українська війна в об'єктиві мови : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2025. 340 с.
2. Кульбабська О. В. Вторинна предикація у простому реченні: монографія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. 672 с.
3. Український правопис. Офіційне видання / Національна комісія зі стандартів державної мови. Київ, 2026. 426 с. URL: <https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/2026/rishennja-komisiji/01-03/sdm-ukrayinskii-pravopis-vidannia.pdf> (дата звернення: 06.04.2026).

ЕКОЛІНГВІСТИЧНІ ПАРАМЕТРИ МОВНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ВИКЛИКІВ

Цвид-Гром О.П.,

кандидат філологічних наук, доцент,

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Анотація. Актуалізовано питання мовної стійкості в умовах сучасних геополітичних та соціокультурних викликів. Еколінгвістичний підхід дозволяє трактувати мовну стійкість як складник національної безпеки. Акцентовано, що мовна стійкість є інтегральним показником життєздатності суспільства. Оптимізація еколінгвістичних параметрів через деколонізацію та зміцнення державної ніші – єдиний шлях національної самоідентифікації в добу глобальної нестабільності.

Ключові слова: еколінгвістика, лінгвоцид, мовна стійкість, глотофагія, діалекти

У сучасній лінгвістичній парадигмі мова розглядається як динамічна екосистема, що піддається інтенсивному антропогенному впливу. На відміну від природної асиміляції, сучасний лінгвоцид виступає як інструмент гібридної експансії, спрямований на деструкцію когнітивного коду нації. Як зазначає Л.Масенко, постколоніальний вимір мовної ситуації вимагає не лише філологічного аналізу, а й стратегічного планування безпекового каркаса державної мови [1]. У сучасному світі зникнення мови часто є наслідком не природної асиміляції, а агресивного зовнішнього впливу. Еколінгвістичний підхід дозволяє трактувати мовну стійкість як складник національної безпеки. Ми досліджуємо мову як «іммунну систему» нації: якщо вона ослаблена (через термінологічну невизначеність або домінування чужого контенту), спільнота втрачає здатність до самоідентифікації [3].

Традиційно мови зникають через природну асиміляцію. Проте лінгвоцид – це насильницький антропогенний тиск. Це не «смерть від старості», а «вбивство» мовної системи. Як і у випадку з винищенням біологічних видів, лінгвоцид порушує інтелектуальне розмаїття людства. Науковці виділяють

кілька рівнів такого впливу: юридично-адміністративний (заборона використання мови в освіті, науці, судочинстві); глотофагія (мовне поглинання, коли потужніша мова-агресор «поглинає» слабшу через економічні, політичні чи культурні важелі; інтерференційне руйнування (штучне наближення однієї мови до іншої, наприклад, примусове введення чужих граматичних конструкцій або лексики для розмивання ідентичності). Це призводить до втрати унікального когнітивного коду нації [2].

Сьогодні ми розглядаємо лінгвоцид не лише як філологічну проблему, а як елемент гібридної війни. Знищення мовного коду на певній території є першим кроком до фізичного винищення або повної асиміляції населення. Це цілеспрямована зміна «соціального біоценозу». В екстремальних умовах (збройні конфлікти, соціальні кризи) лінгвосистема демонструє високий рівень адаптивності. Виникнення воєнної неонімії та переосмислення архаїзмів (згідно з дослідженнями А.Загнітка) виконує психотерапевтичну функцію, трансформуючи травматичний досвід у вербальні формули опору [1]. Це підтверджує тезу Е. Гаугена про те, що екологія мови безпосередньо залежить від стійкості її носіїв до зовнішніх когнітивних подразників [5].

Механізм мовної саморегуляції в екстремальних умовах – це, по суті, «імунна відповідь» лінгвосистеми. Коли соціум потрапляє в умови критичного стресу (війна, катастрофа, радикальна зміна політичного ландшафту), мова починає діяти як живий організм, що намагається зберегти цілісність своєї структури та психічне здоров'я носіїв. В екстремальних умовах мова прагне до максимально швидкої та точної передачі смислів. Виникають слова, які замінюють цілі речення або складні поняття. У моменти кризи саморегуляція часто звертається до історичної пам'яті. Мова «дістає з архіву» слова, які здавалися застарілими, але мають потужний когнітивний заряд (наприклад: «звитяга», «побратим», «незламність»). Це надає сучасному досвіду історичної легітимності, створюючи тяглість між поколіннями. Те, що вчора було професійним жаргоном (наприклад, «приліт», «нуль», «виходи»), стає

частиною базового словника навіть дитини. Це свідчить про адаптацію лінгвосистеми до потреб безпеки.

Мовна саморегуляція – це доказ того, що мова не є пасивним дзеркалом подій. Вона є активним інструментом адаптації. Коли реальність стає надто травматичною, мова «перепрошиває» себе, створюючи нові терміни-сенси, які допомагають людині вистояти. Разом з тим, державна мова є безпековим каркасом для діалектів, «заповідною зоною», яка захищає локальні говірки від зовнішньої експансії мови-агресора. Образно кажучи, діалекти – це коріння та живильне середовище для літературної мови, а державна мова – крона, яка захищає все дерево. Локальні говірки (наприклад, волинські, гуцульські чи поліські) містять унікальні назви ландшафтів, побутових предметів та обрядів. Безпековий каркас державної мови створює юридичні та культурні умови, за яких ці мікросвіти можуть функціонувати (фестивалі, регіональні медіа, краєзнавча освіта тощо).

Зникнення діалектів найчастіше відбувається не через «тиск» літературної мови, а через відсутність захищеної національної мовної ніші. Державна мова виступає як екологічний купол: під ним можуть мирно співіснувати та розвиватися сотні локальних мовних варіацій, захищені від токсичного впливу мов-агресорів, що прагнуть уніфікувати та асимілювати населення. Процес очищення мовного середовища від суржику та запозичень-паразитів слід розглядати як лінгвістичну рекультивацію. Використання внутрішніх ресурсів мови для словотвору (замість некритичного копіювання чужих моделей) відновлює творчий потенціал системи. Ревіталізація, згідно з методологією Д.Крістала, починається з повернення мові престижу та функціональності в усіх сферах високої культури та науки [4].

Деколонізація мови – це не «консервація минулого», а інвестиція у майбутнє. Очищення від суржику та паразитарних запозичень дозволяє мові стати самодостатньою системою, здатною обслуговувати всі сфери – від нейрохірургії до космонавтики – без зовнішніх підпорок. Це і є справжнє оздоровлення, яке робить мову стійкою до майбутніх асиміляційних загроз.

Отже, мовна стійкість є інтегральним показником життєздатності суспільства. Оптимізація еколінгвістичних параметрів через деколонізацію та зміцнення державної ніші є єдиним шляхом національної самоідентифікації в добу глобальної нестабільності.

Список використаних джерел:

1. Загнітко А. П. Мова війни: лексичні та семантичні трансформації. *Вісник Національної академії наук України*. 2022. № 9. С. 58-67.
2. Масенко Л. Мова і суспільство: постколоніальний вимір. К.: КМ Академія, 2004. 164 с. URL: <https://surl.lu/sqrpvs> (дата звернення 09.04.2026).
3. Цвид-Гром О.П. Лінгвоекотологічний підхід в освітньому процесі в умовах сучасних викликів // *Наукові записки. Сер.: Філологічні науки*. Вип. 1 (212). С. 254-259. DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-212-38> (дата звернення 13.04.2026).
4. Crystal D. *Language Death*. Cambridge University. 2002. 198 p. URL: <https://surl.li/lfpycf> (дата звернення 10.04.2026).
5. Haugen, E. *The ecology of language*. Stanford University Press. 1972. P. 325-339. URL: <https://surl.li/qdmvnl> (дата звернення 09.04.2026).

УДК 811.112.2'373.7:378.016

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ЯК ДИДАКТИЧНИЙ РЕСУРС ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Резнік В.Г.

старший викладач кафедри романо-германської філології та перекладу

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Анотація. У тезах обґрунтовано роль та значення фразеологічного фонду німецької мови у процесі підготовки сучасного фахівця, здатного до ефективної міжкультурної